

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones uenerabilis magistri Nicolai de blony
decretoru[m] doctoris. capellani episcopi Bosnomensis.
ualde deseruientes populo. sed et clero utcu[m]q[ue]
docto eos digne legenti. predicanti. aut ...**

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 22. XI. 1494 - 1495

I. Sermo XXVIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31214

nati & de nostra damnatione certi debere/
mus clamare in omnibus & a peccatis qui
bus anima & corpus nostrum simul periclitatur
saluaremur. **C**irca quod sciendum quod li/
cet multi sint qui perierunt in hoc mari mundi
huius. tamen secundum Alexandrum quattuor genera
specialiter perire leguntur. Primi sunt insi/
pientes in discernendo. qui se nec creatoris
suum cognoscunt. nec res seculi creatas estima
re sciunt. **U**nde Seneca dicit quod tunc pro ratio
nem recte homo uiuit. si diuina prius esti/
met. & dignitatem rebus ut sunt ex earum na/
tura ostendat. **S**ecundi sunt etiam qui nec prete/
ritam vitam suam recogitant nec presentem or/
dinant nec de futura prouident. **C**um tamen
secundum Senecam tota uita nostra tribus tempo/
ribus debeat ordinari eo modo. **E**t ratio.
quod homo alius est in periculo. **Q**ui enim ni/
hil de preteritis malis cogitat uitam perdit.
Qui autem nihil de futuro meditat. in om/
nia mala incurrit incidit. **I**deo dicit Aug.
Nulla maior egestas quam indigere sapientia.
& qui sapientia non eget. re nulla egere omni/
no potest. **P**rouer. xviij. **Q**uid prodest stulto ha
bere diuitias. cum sapientiam emere non possit.
Tertii hi sunt uere insipientes qui in his que
ignorant nec correptionem nec correptores
curant. **P**rouer. x. **N**oli arguere deri/
sozem ne oderit te. **I**deo de talibus dicitur
Saruth. iij. **Q**uia non habuerunt sapientiam
perierunt propter suam insipientiam. **S**ecun/
di sunt pigri et tediosi in operando. & sunt
illi qui solum corporis sui comodo intendunt.
in nullo labore utili & uirtuoso se exercen/
tes. et hos uocat apostolus **Philip. iij.** inimi
cos crucis christi. qui terrena sapiunt. quorum
uenter deus est. & gloria eorum in confusio
ne ipsorum. **S**unt etiam qui semper uiuere in
cipiunt. et nullum unquam uitae suae fructum ostē
dunt. & tales uocat apostolus **Judas** in sua epi
stola arbores infructuosas bis mortuas.
Ideo dicit **S**ermon. **S**tultus qui uiuit mor/
tem potius dico quam uitam. **Q**uod enim est uita
cum sterilitate. **A**rbor arida et sterilis. non
ne mortua indicat. **S**ic stultus eo ipso quod
inutiliter uiuit. mortuus indicat etiam ui
uens. et tales quanto diutius uiuunt tanto a
deo plus elongantur. **I**deo de eis dicitur. **E**c
ce qui elongant se a te peribunt. perdidisti om/
nes qui fornicant abs te. **Q**uanti sunt nunc
tempus tales qui iam in consumpta etate quasi
incipiunt uiuere dum intendunt negociationibus

usuris. lucris & aliis. ac si primo inciperet
uiuere. ut dicit **Seneca**. **Q**uid autem est tur/
pius secundum ipsum quam senectute uiuere incipiens.
Tertii sunt indisciplinati in conuersando.
Et hoc sequitur ad duo. **P**rimo. cum enim est
insipiens in cognoscendo. & piger in operan/
do. sequitur indisciplinatus & dissolutio in con/
uersando. **S**icut enim dicit **Alexander**. ad
uirtutum exercitium in corde interius sequitur
morum compositio in corpore exterius.
et e conuerso. **U**nde **Saruth. iij.** dicit. **U**nde
discipline non inuenerunt. propterea perierunt.
Ideo **Ps.** consulit. **A**pprehendite discipli
nam ne quando irascatur dominus. & percaris
deuia iusta. **Q**uarti sunt insatiabiles in pec/
cando. et hoc sequitur congrue ad praedicta. quia
cum est insipiens & ociosus & moribus in/
disciplinatus & curiosus. sequitur quod sit ad om
ne pronus peccatum & insatiabilis fame
licus. **Q**uia peccati delectatio non satia
tem sed famem parit. **U**nde filius prodigii
consumpra tota portione cum meretrici
cibus dicit. **E**go autem hic fame perco **Luce. xv.**
Tere fame perit qui in aliquo crea/
to bono extra deum satiari querit. **Q**uia
dicit **Aug.** in libro confessionum. **Q**uis co
pia que deus non est inopia est. **H**os igitur
ne pereamus de uia iusta. semper clamemus
ad dominum iesum christum ut nos liberet de
periculis uitae presentis & perducat per hoc
mare spaciosum ad portum salutis eterne
Quod nobis prestare dignetur.

Dñica quarta post octauas epipha.
Sermo XXVIII.

Simile est regnum
celorum homini qui seminavit
semen bonum **Matth. xij. Mar**
ci. iij. **D**ominicus tribus praecedentibus ostē
dit nobis mater sancta ecclesie potentiam
mirificam nostri saluatoris. & hoc in opatio/
ne miraculorum tam in terra quam in mari. **N**unc
ista dominica sequenti uult ostendere ipsius sapi/
entiam profundissimam. et hoc per salubre para
bolam & exemplorum salutarium eruditionem. **U**nde
in hac dominica uult nos docere quantum nobis no
ceat nostra negligentia. & si in eo quod nobis dor/
mientibus & in custodia nostri corporis torpenti/
bus. **D**iabolus tantum inimicum supeminat
nobis menti in se uicia. et ita inficit in nobis

Dominica quarta post octa. epi.

semen diuinū in nobis seminari. In figura huius samson missis tricenis vulpibus igne combussit omnia sacra philistinorum. ut dicitur **Judic. xv.** Sampson licet sepe significat christum in scripturis. quantum ad quendam mysteria sue passionis et resurrectionis. tamen hic significat diabolum. nec absurde. **Sepe enim secundum Gregorium** pro rem iusta significat iniusta. Interpretatur autem samson quasi sole eorum. sol propter illam claritatem in qua creatus fuit. De qua dicit **Eszech. xxxviii.** Tu signaculum similitudinis dei. in paradiso deliciarum fuit. Sol ergo dicitur eorum qui imitant eum in claritate superbie. quia ipse est rex super omnes filios superbie. ut dicit **Job. xli.** Hic ergo mittit tricenas vulpes. i. multas astutias dolos et fallacias quibus comburere nititur omne semen diuine gratie et veritatis. Et hoc est quod dicit de eo **Quod dormieribus hominibus supseminauit zizania.** Simile dicitur de syrenibus monstris marinis. qui cantu suo sopiunt nautas. et postea in somno cum nauis subuertitur. Sic intendit diabolus. proponit vera et intendit falsa. ostendens dulcia et exhibens amara. Sic dicit euangelium presens quod pronuntiatur populo ita. Simile est regnum celorum etc. Sicut autem habet ex eodem capitulo quod discipuli exquisierunt expositionem huius parabole a christo. pro quod significant istam parabolam magni fore mysterium et intellectus spiritualis. Si ergo apostoli quesierunt intellectu mysticorum. multo magis nos querere debemus gratias spiritus sancti a christo. Nam iuxta **Augustinum** qui sine christo prouideat se existimat. non prouidus sed stultus appellandus est. **xxvi. q. ii.** qui sine. Ab ipso enim datur gratia unicuique secundum mensuram donationis eius. **Ad Ephe. iiii. q. j.** Dulce. Ut igitur ipse in nobis bonorum semen gratie sue seminare dignetur ad matrem eius passimam que sine virili semine ex sola spiritus sancti superuentione semine vite eterne christum filium dei cocepit et peperit recurrat. salutates eas voce amena dicentes. **Aue maria gratia.** Simile est regnum celorum homini qui seminavit semine bonum in agro suo etc. In euangelio primum tria describunt. Primum namque describitur diuina bonitas. in eo quod seminavit semen bonum. Secundo describitur diabolica iniquitas. in eo quod supseminavit zizania. Tertio describitur diuine iusticie et gratie. in eo quod ordinare iussit segregare zizania a tritico. Primum de

scribit in principio. ibi. **Sile est regnum celorum boni qui seminavit semine bonum.** Secundum cum dicitur. cum autem dormiret homines. Tertium cum subdit. accesserunt ergo serui eius.

Dixi primo quod in prima parte describit diuina bonitas in eo quod seminavit semine bonum. **Ubi dicitur.** Dixit iesus parabolam hanc. **Istud factum est anno predicacionis primo.** Postquam enim christus in domo quadam indeorum predicasset. exiit tunc ibidem scribis iudeis et pharisais et futuris de ipsorum blasphemiam. pro qua opera sua diuina ascribebant beelzebub principi demoniorum. exiens inde venit ad mare gentium ibique sedens in nauicula plures parabolas dixit. Inter quas ista fuit vna precipua. **Dicit autem Hieronymus.** Quod parabola est rex discrepantium sub aliquo similitudine facta collatio. Simile est regnum celorum. i. militans ecclesia. quod dicitur celi. scilicet propter vite sublimitatem qua debet viuere. iuxta illud. **Misa autem conuersatio in celis est.** **Philipp. iij.** Propter claritatem doctrine. quod debet fulgere. **Matth. v.** Sic luceat lux vestra. Tertio propter stillas. i. personarum diuersarum multipliciter. **De quo Hieronymus.** li. mora. ca. iij. tractans illud **Job.** Qui auferit stillas pluuie. Duo inquit in hac vita sunt genera hominum. Unum bene viuendum sed nulla docentium. Aliud non recte viuendum sed tamen recta docentium. sicut in celi facie alie stelle predeunt quas nulle pluuie sequuntur. alie predeunt quearentem terram magnis imbribus infundunt. Simile est ergo regnum celorum. i. negocium militantis ecclesie. homini. i. christo qui seminavit semine bonum. i. fidem suam plantauit in cordibus fidelium per predicationem. vel bonum semine est voluntas bona. **secundum Hieronymum.** in agro suo. i. in ecclesia vel mundo. **Suo dicitur propter hereticos qui dicebant mundum visibilem a malo deo creatum.** quod falsum est. Unum in simbolo. creatorem celi et terre credimus unum deum. **Sed dicitur.** quod est semine bone voluntatis in nobis. cum tamen non sumus sufficientes cogitare aliquid a nobis. **ii. Cor. iij.** Rursus deo in nobis est et ex nobis quantum ad cooperacionem non quantum ad infusionem. **C.** Circa istud est sciendum quod hic tanguntur conditiones requisite unicuique christiano ad salutem consequendam meritorie. que describuntur in his verbis. Et tanguntur sex conditiones. Primum ut sit homo. per vitam rationalem. non bestia per sensualitatem. Unde dicitur. **Simile est regnum celorum**

homini. non bestie. naz reuera nullus me-
retur admitti ad regnum celorum nisi ra-
tionabiliter viuens. Quod patet ex eo qd ad
factus fuit homo in animam viuente in sta-
tu innocētie. qui si tenuisset imaginez dei.
que est in parte rationali puenisset ad re-
gnum celorum. etiā sine morte media. Sed
qd scriptū est de eo in Ps. Homo inq̄t cū
in honore esset nō intellexit. cōparatus est
iumentis insipientibus. **Berū. sup Lanti. ser-
mone. xxxvi. Ecce qualē se homo iuenit de
similitudine dei in similitudinē iumentū.**
Uñ cui prius ex psona sancte trinitas di-
ctum fuit. **Ecce adaz q̄s vnus ex nobis fa-
ctus est. illi postea bestie poterant dicere.**
Ecce adam factus est quasi vnus ex nobis.
Sed diceret. que ē vita rationalis et hu-
mana. et q̄ bestialis et pecorina. Rūdeo bre-
uiter fm **Berū. in q̄busdā suis sententijs.**
Q̄ria faciūt hominē rationale et sanctus
in vita. scz victus sobrius. actus iustus. et
sensus pius. **Victus** sobrius. si cōtinēter. si
socialiter. si obediēter. si caste. si caritative
et humiliter vixerim. **Sed** p continentia
castitas. p socialitate caritas fouetur. **Ac**
iustus erit si fuerit rectus discretus et fru-
ctuosus. **Rectus** p bonā intētionē. discre-
tus p mensuraz possibilitatis. fructuosus
p utilitatez proximoz. **Sensus** pius erit
si fides nostra deū sentit summe potentes
summe sapientē summe bonū. vt p ei⁹ po-
tentia credamus adiuuari infirmitatē no-
stram. p eius sapientia nram credam⁹ cor-
rigi ignorantia. p eius bonitate nram cre-
damus abluī iniquitatē. **Decille. Ecce** de
scripsi tibi hominē rationale nō vtiqz phi-
losophicū et naturale sed vt catholicus et fi-
delem. **Si** autē queris. q̄s sit homo bestia-
lis. Rūdeo fm **Aug⁹. in libro de salutari-
bus documētis. Bestialis** homo est q̄ fa-
cit quod vult. qñ vult. quantū vult sine te-
pore sine mensura sine modo comedit bi-
bit doz: mit ludit quādo vult quantū vult
nullā habens mentē ad celestia implicat⁹
terrenis neglectus eternis. **Uñ** ap̄lus. f.
Corinth. ij. **Animalis** inquit homo nō perci-
pit que dei sunt. stulticia enī inest illi. **Et** ve-
re talis stultus est q̄ fm carne viuūt. **De** q̄
ap̄lus alibi. **Si** fm carne vixeritis morie-
mini. **Et** iterū ad **Philip. ij. Qui** terrena
sapunt quozū deus venter est et gloria in
confusione ipoz: um. imo nō homo sed dia-

bolus incarnatus. **Secūda** conditio vite
rationalis et humane. vt sit actiuus nō oc-
osus. **Unde** dicit qui seminavit. **Uita** si-
quidē presens data est homini ad seminā-
dum bona opera. **Unde** Job. y. dicitur qd
homo ad laborē nascitur. **Quocūqz** semi-
nauerit hic homo. cadē et meret. **Et** notā-
ter dicit. q̄ seminavit. non qui meret. **Ad** se-
minandū enī hic positi sumus. aliud autē
tempus futurū ad metendū expectamus.
Unde **Ecdes. xi. Pone** semina semē tu-
um. et vespere non cesser manus tua. **Ecce**
tota die vite p̄sentis p̄cipit seminare. certe
non agros terrenos tantuz q̄ corpus nu-
trium. sed acrus iustus q̄ mentē reficiunt.
Proverb. xi. Seminanti iusticiaz merces
fidelis. **Est** autē iusticia rectitudo volūta-
tis. p̄per se seruata fm **Anselmū** de libero
arbitrio ca. iij. **Tertia** conditio vite rōna-
lis est. vt sit homo circūspectus. **Uñ** dicit.
seminavit semen nō dicit paleam. **Unde**
de multis dicit illud **Ps. viii. Venti** se-
minabūt et turbine metent. **Hoc** faciūt va-
negloriose superbi et ambitiosi. qz omnia fa-
ciunt vt videant ab homibz. **Mat. v. Et**
isti nō seminant semen. sed paleam vacuaz
et vento plenā. **Quarta** conditio. vt sit ho-
mo in electione volūtatē rectus. **Uñ** di-
cit. semen bonū. nō malū. vt scilicet licet re-
probare malū et eligere bonū. **Quinta** con-
ditio. vt sit de gratia diuina sollicitus. sine
qua nihil omnia valent. **Uñ** dicit in agro.
nō inter spinas diuitiaruz. nō in via luctu-
rie. non in petra obstinationis. sed in agro
bene p gratiam dei disposito. **Lanti. vii.**
Egrediamur in agruz. **Sexta** conditio. vt
sit magis p̄re salutē q̄ aliorū intē. **Uñ**
dicit. **Multi** neglectis proprijs semi-
nant in agris alienis. contra illud. **Agris**
ruis sitientibus alieni irrigandi nō sunt.
Hinc queritur ille sapiens. **Posuerunt**
me custodē in vineis scz alienis. **Vineam**
meā nō custodiuī. **Multi** enī in platiōbz.
officijs. dignitatibz alioz utilitati intēti.
p̄pria negligunt salutē. **de q̄bus** dicit **Berū.**
sup Lanti. sermone. xxxi. Viros inquit
audaciam plurimozū quos videm⁹ de su-
is vineis nō colligere nisi spinas et tribu-
los. vineis tamē dominicis se ingerere et
nō nisi fures veri sunt et latrones. non cu-
stodes nec cultores. **Dec Berū. Et** tancū
de prima parte euangeli.

Dominica quarta post octa. epi.

Dixi secundo q̄ in secūda par
te euāgelij descri
bitur diabolica inīdras. **Uñ** sequit̄. Cum
aut̄ dormirēt hoīes. **Dicit** agit̄ tria. negli
gentiā custodie. i. hoc q̄ dicit. cū dormirēt.
seminatiōem falsitatis. ibi. venit inimicus.
manifestatiōem seminis. ibi. cū autē creuis
set. **Dicit** ergo. Cū autē dormirēt hoīes.
id ē prauū prelari ad custodiā ⁊ cauelā gre
gis dñici pigritiādo agerēt. quozū somno
id ē negligentia supueniēs diabolus supse
minauit zizania. **Uñ. i. Pe. v. dicit.** Vigila
te q̄a aduersarius v̄r̄ diabolus circuit que
rens que deuoret. q̄ supseminauit zizania.
id ē errores. **Zizania** ad litterā est nomen
cuiusdā herbe nocue segetibus. q̄ alio no
mine dicit̄ lolū. ⁊ ē generis etrogij. femi
ni in singulari. ⁊ neutri i plurali. **Et dicit̄**
quidā q̄ in singulari p̄ducit̄ penultimam.
in plurali corripit. **Uñ. i. s̄sus.** Est zizania
sunt zizanie ⁊c. **Et ponit̄** hic p̄ errore falsi
tatis que diabolus p̄ suggestiones suas se
minat. v̄r̄ homies in peccata mortalia in
uoluat. et hoc facit̄ in medio tritici. i. i me
dio bonozū ⁊ electozū in ecclesia dei. **Glo
sa.** pmiscēdo hereticos electos. vel i medio
tritici in corde homis in q̄ erat bona volū
tas. ⁊ abijt. scz aduētum suū occultando.
q̄a tr̄sfiguratur se in angelum lucis. **Moran
dū** q̄ sicut prelari tripliciter negligunt. ita
diabolus tripliciter operat̄. **Dormiūt** enī
prelari vel torpore inertie. **Prover. vi. Fe
stina** discurre. suscita amicu tuū. ne dederis
somnia oculis tuis. vel cū resoluūtur lasca
uita. **Amos. vi. Dormit̄** in lectis eburneis
⁊ lasciuitis in stratis v̄ris. **Vel** tertio. cum
preuētur ignorātia sine culpa. **Theb. v.**
Nō dormiam? sicut ceteri. sed sobriū sum
⁊ vigilemus. **Uidens** hec diabolus appo
nit̄ inter eos triplex studij. p̄mū venit. su
perseminat. ⁊ abijt. venit p̄ suggestionē erro
ris. supseminat p̄ cōsensum homis. ⁊ abijt in
occultatione erroris sub specie veritatis.
Cū autē creuisset herba. **Dicit** subdit̄ erro
ris manifestatio. **Uñ.** cū creuisset herba. i.
cū fideles p̄fecissent in fide ⁊ morib. ⁊ fru
ctum fecissent. i. bone spei opa monstrasset.
vel creuisset. p̄ profectū fidei. ⁊ fecisset fru
ctum. p̄ effectū opis boni. qz fides sine ope
ribo mortua est. **Jaco. ii.** tunc apparuit ziza
nia. i. manifestauerūt se hereticoz dogma
ta. **Error** enī manifestat̄ post exitū verita

tis. nō enī habet principij nisi in vero. qd̄
verū euētus oñdit. **Uñ** post p̄phetas pseu
do p̄bere. post christū antichristus. **Dicit** ē
argumentū q̄ cū homo spiritualis esse ce
perit tūc iudicat omnia. **S̄cōm** glosam
hic sunt tria moralia documenta. **Primū**
est q̄ negligentia p̄latorū magis est piculo
sa q̄ simplicitū. **Patet.** qz eoz occasiōe dia
bolus multa mala facit in subdit̄. **Ulla** au
tem negligentia cōsistit in trib. scz nō repa
rando q̄ sunt reparanda in plebe. **ij. Para
lip. xxiiij.** Lenite negligentius egerūt. ⁊ lo
quitur de sartatectis reparādis. **Secūdo**
recusando disciplinā dei. **Prover. i.** Despe
xistis om̄e cōsilium meū. et increpationes
meas neglexistis. **Tertio** qd̄ iustū est non
exequēdo **Sap. iij.** Impij autē fm̄ q̄ cogi
tauerunt correptionē habebunt. q̄ negle
xerunt iustum ⁊ a dño recesserūt. **Quādo**
ergo defectus non emendātur. quādo ad
propriā vtilitatem viuunt. quādo iusticia
nō ministratur per prelatos. dicuntur spi
ritualiter dormire ⁊ dare occasionem dia
bolo seminandi mala semina viciozū ⁊ er
rorum. **S̄cōm** documentū est q̄ diabolus
ex deprauatione voluntatis sue iam quasi
naturaliter cullibet homini est infestus. **Uñ**
dicitur inimicus eius. **Facit** autē hoc in
ip̄o inuidia. **De** qua dicitur. **Inuidia** dia
boli mors intrauit in orbem terrarū. **Do
let** enim illas sedes celestes quas aut nō
luit aut neglexit homines ex lutea mate
ria constantes adipisci. **trij. q. ij. Uisus.** **Et**
econtrario q̄si naturaliter homo odit dia
bolum non inquam creaturā dei sed in
quam sibi aduersum. **Unde** **Matth. vij.**
Aut vnum odio habebit et alium diliget.
aut alium sustinebit et alteruz contemnet.
Tertium documentum est q̄ multa vicia
et fere omnia sub specie virtutum sepius
introducuntur in medium populi. et ideo
opus est magna cautela. **Et** de hoc **Isido
rus** lib. 20. iij. de summo bono caplo. **xxxv.**
per longū passum. ponens etiā in hoc dis
ferentiam inter peccata spiritulia ⁊ carna
lia. **Dicit** enim. **Quedā** vicia species vir
tutum preferunt. ideoqz perniciosius suos
sectatores decipiunt. quia se sub vela
mine virtutuz regunt. **Nam** vicia que sta
tim virtuti contraria apparent. cito dum
palam veniunt emendantur. p̄pter qd̄ se
quaces eozum de talibus erubescūt. car

nales plerūq; p̄ insensibilitatez mētis non agnoscut̄ viciū esse culpabile qđ dignū vt̄ detur damnatione. Et exemplificat̄ ibi qđ modo sub p̄teritu iusticie crudelitas agit. Sic remissa segnicies dicit̄ mansuetudo. z̄ indulgentia pietas. p̄dgalitas dicit̄ liberalitas. tenacitas. temperantia. pernicacia putatur cōstantia. timor dicit̄ obedientia z̄ humilitas. procacitas vocis p̄ lubricitatem castitas iudicat̄. pigricia p̄ quiete reputatur. inquietudo dicit̄ sollicitudo. p̄cipitatio seruoꝝ boni studij notatur. tarditas bene agendi dicit̄ consilij mora. Et ex istis ipse p̄cludit. qđ multi se iustos credūt. cū tamē sint reprobi. p̄ter quod fm̄ ipm̄ caute est homini ambulandū. Vicia enī sunt quasi latrones. qđ quasi quieti p̄ viam nobiscū incedunt. sed habita oportunitate nos occidunt. fm̄ ipm̄. De hoc aut̄ Aug. in libro de cōsuetu virtutū z̄ vicioꝝ.

Dixi tertio qđ ī vltima pte euāgelij describitur iusticie diuine cōtas. in eo qđ iustit̄ vtrūq; ab altero segregari. z̄ vt̄ dignum fuit suo loco reponi. vnde seq̄tur. Accedētes autē serui patri familias. i. angeli. vel fm̄ Lyrā p̄dicatores z̄ p̄lati p̄ deuotā orationē tanq; solliciti fideles z̄ deuoti circa res om̄es. dixerunt patri familias. i. deo p̄sidentes eius in corde suo. Dicit hic Criso. Volētes discere oportet interrogare. Nō sciz̄ qđ om̄ia potes. nōne bonū semen semiaſti in agro tuo sciz̄ p̄ apostolos z̄ p̄dicatores in mūdo. Ecce tangit̄ seminatore qđ deus. Quis autē cōtra illū ausus est feminare semen malū. qđ ergo ausus ē cōtrūpere in agro tuo. qđ ausus ē intrare. vnde ergo zizania habet. qđ admiratiue loquunt̄. Et ait illis. Inimic⁹ homo hoc fecit. i. diabolus. qđ dicit̄ hō ab homie deuictio sicut scipio african⁹ ab afri ea deuicta. Dicit̄ ergo homo. qđ sub specie humane rationis homiem decipit. vel qđ ab initio homini inimicabat̄. Gen. iij. Inimicitias ponā inter te. vel qđ homiem voce humana decipit. Serui autēz dixerūt. Vis ibimus z̄ colligem⁹ ea. i. placeat tibi qđ ea mus z̄ de medio euellam⁹. vel ex cōmunicādo eos vel separando bꝛachio seculari inuocato. sicut petrus furore successus. statim amputauit auriculā dextrā. Math. xxvj. similiter discipuli Lu. ix. Vis dicamus vt̄ ignis descendat. Et ait illis. nō. Et ratio

nē subdit paciētie sue z̄ expectationis. Ne forte colligētes zizania de medio ecclesie occidendo om̄es pctōes. eradiceis simul z̄ triticū. Vñ fm̄ Dugonē. p̄hibet̄ eradicatio festinata. Et glosa dicit. qđ hic datur locus penitētie. z̄ monemur nō cito amputare. quia qđ hodie errat. for̄ sitan̄ cras defendet veritates. Et fm̄ Horā. p̄hibet̄ eradicatio festinata quā nō p̄cedit amonicio cōminata. De qua ad Titū. iij. Veretici⁹ hominē post vñā z̄ secundā cōreptionē demerit. Secdo dānosa qñ multitudine est in causa vel p̄nceps. vel qñ n̄ fuit causa maiesta z̄ redundans in iniuriā ecclesie. Tūc enī tollerandi sunt mali. p̄ pace ecclesie. Tertio suspiciosa qñ nō habet certitudō de heresit̄ vicio alicuius. Vis tribz̄ modis p̄hibet̄ eradicatio ne simul eradicez̄ z̄ triticū. Qđ sic qñ aliq̄s ex leui suspitione ex cōmunicat̄. putatur zizania cū sit triticum. vel qñ sine monitione. ex qđ aliq̄ scandalizantur. quia nō seruat̄ iuris ordo. Vel qñ multiplicado. qđ qđ nunc est zizania. cras erit triticū. Vt̄ vñā aduerteret̄ ista nostri pontifices fulminantes ex talibus qualibet caulis etiam sine monitione p̄cedenti interditi sententiā pro duobus grossis. quibz̄ dicitur illud quod seq̄tur. Sinite vtrāq; crescere vsq; ad messem. id est. iustos z̄ peccatores multiplicari ad temp⁹ iudicij. z̄ in tempore messis. i. in die iudicij. et hoc erit prope punctum iudicij. et hoc intelligendum est de illis qui non sunt notorij neq; pertinaces neq; cōuicti de pertinacia. neq; imminet vniuersale damnū ecclesie. dicit̄ cam mesozibus. id est. angelis. Colligite primū zizania. id est. peccatores. excludendo eos primum a consortio beatorū. z̄ hoc quo ad penaz̄ dampni. et alligate ea. quo ad penam sensus in fasciculos. id est. diuersis penis plectite. Alligate quo ad perpetuitatem vt̄ non possint euadere. Vnde in ps. Ad alligandos reges eozū in compedito. z̄ nobiles eozū in mani. zc. Et quo ad penarum varietatē in fasciculos non in vno fasce. quia pro modo p̄uersitans sue vniū. quisq; punietur. et quo ad penarum acerbilitatem. quia ad comburenduz̄ scilicet igne inextinguibili. Triticum autem meum congregate in horreum meum. P̄notatur hic felicitas sanctorum. P̄mo ex eo. quia ad eozum consolationem mali

Dominica quarta post octa. epi.

mittentur prius ad gehennam. **Uñ** in ps. Letabitur iustus cū viderit vindictā. manus suas lauabit in sanguine peccatoris. **Secō** quia habebūt felicitatē. priam. qz triticum meū. **Tertio** societate beatorū. qz cōgregate. **Quarto** ex loci iocunditate. qz in horreū meū. scz nec celestis habitatio nis. vbi ego primus sum tanqz granū frumenti. **Joh. iij.** **E** **D**ic occurrūt tres moralitates fm tres status psonarū. que sunt paterfamilias. inimic⁹ eius. ⁊ fui ei⁹. **In** paterfamilias habem⁹ qd amemus ⁊ quid imitemur. **Et** hec sunt quattuor a qbus p ordinē comēdat bonitas eius. **Prō** patet in seminādo bona in celo. vt angelos bonos. licet aliq sua volūrate facti sūt mali. vt dicit **Isido.** lib. j. de sūmo bono ca. x. **Secō** est eius patientia in tolerādo mala. **Uñ** ait rīdendo querentibz vltionem. **Inimicus** homo h fecit. **Tertū** est sapientia. qd patet in p̄cauendo picula. vñ ait. ne forte colligentes. **Quartū** est iusticia i reddendo vnicuiqz iuxta merita. **Uñ** dicit in tempore messis. **Secō** i inimico habem⁹ quid vitemus ⁊ derestemur. videlicz qd rudiē eius maliciam. **Prima** est qz venit vt inimicus. **Secō** eius act⁹ periculosus. qz supseminauit. **Tertia** quia locus soli deo apertus qz in medio tritici. mediū autē est locus fructus. **Quarta** qz tps improuisus. qz dormientibz homibz. **Tertio** in seruis habemus qd laudem⁹ ⁊ imitemur. ⁊ sunt qrtuor. **Fidelitas** in h. qz accesserūt ad patrē ne pditores viderent. **Sollicitudo** qz querent. **dñe.** nolentes celare damniū. **Obedientia.** vis ibim⁹. non enī absqz nutu eius audebāt facere. **Zelus.** in h. qz dicunt ⁊ colligimus ea. **In ps.** Zelus dom⁹ tue comēdit me. **D**ic occurrunt tria dubia. **Primū** vnde sit malū. **Secundū** vtrum mala fieri sit bonū. **Tertū** vtrū maluz corūpat totū bonū. **Ad** primū rñdeo fm **Horram** sup **Barth.** **Q** malū licet nō habeat causam efficientē ex parte actōis. qz deus nō est causa mali. nec cām efficientes ex parte sui. qz nihil est. nec habet inclinationem naturalē ex parte loci. quia ager bon⁹ est ⁊ ad bonū ordinatus. **Sed** licet nō habeat causam efficientē sed tñ habet deficientes scz liberū arbitriū. **Uñ** **Aug.** dicit qz malū est act⁹ incidens ex defectu boni. **Ite** substantialiter est in bono ⁊ per ipm agit ⁊

corrupt. **Ite** licet natura nō ex ei⁹ institutione. tamen ex eius operatiōe ⁊ corruptione p̄ona est in malū. et ista omnia sunt causa intrinseca mali. causa autem extrinseca est suggestio diaboli. vt hic dicit dominus. inimicus homo hoc fecit. **Ex** his infero fm **Thom.** p̄ma p̄me. q. clvii. arti. j. **Q** malū non est natura quedam. sed ē ab sentia boni. **Uñ** **Dionisius.** iij. ca. de diuinis nominibz. **Q** malū non est existens nec bonum. et per hoc dicit qz malum nō agit nec desideratur in virtute boni ad iuncti. per se autē est infirmus ⁊ preter voluntatem ⁊ intentionē. **Secundo** infero qz maluz est in bono vt dicit **August.** in enchiridion. et ita malum est in libero arbitrio et voluntate. a qua procedit tanqz ab origine. ⁊ sic voluntas est causa peccati nō efficiens sed deficiens. **Uñ** vt dicit **Thomas** sup. ij. sententiarū dist. xxxiiij. **Voluntas** fm quod habet respectū ad suū principium a quo est. scilicet ad deum. non est nata elscere aliquid ex se nisi bonum. sed fm quod habet respectum ad principium ex quo est nihil. cum ipsa volūtas sit ex nihilo tendit ad effectum. **Si** ergo scire volumus vnde sit malum culpe materialiter **Dicim⁹** qz ex nihilo. **Si** vero formaliter. dicimus qz ab absentia boni debiti. scilicet speciei. modi et ordinis. **Originaliter** autē a libero arbitrio et voluntate. **Et** tantum ad primū dubiū. **Ad** secundū dubiū cū queritur vtrū mala fieri sit bonū. **Respon** deo fm **Thom.** super. j. sententiarū. dist. xlii. **Q** mala fieri per se non est bonuz. qz vt dictum est quia nec a bono causantur. cum non habent causam efficientē sed deficiētem. nec mala fieri est natura. sed priuatio. nec mala fieri est fieri. sed ab ordine deniare. et sic non est per se bonum sed p accidens. **Primo** ratione boni quod inde elicitur. vt persecutio tyrannorū non est p se bona sed per accidens ratione patientie martyriū que ex ea elicitur. **Et** per hoc etiā soluitur dubitatio. an deus vult fieri mala. dicendum qz non fm causalitatem. quia non causat ea. **Sed** bene vult fm nō prohibitionem. in quantū ea non phiber. voluntate psequente. cū possit ea phibere et etiā inquantū ex eis elicit bonuz. **Quod** fit tripliciter. **Primo** propter speciale vtilitatem vt firmiores ⁊ abiliores resurgāt.

Secundo quantum ad utilitatem communem. ut quoniam ex peccato suo aliquis punitur. et qui procreatur pariter et bonus statim totum communitatis. ut quoniam aliquis ex peccato alterius detestando ipsum ferventius in amore dei rapit. Ad tertium dubium verum malum possit corrumpere totum bonum. Rursus secundum Theophrastum in prima parte. quod pluvium. capitulo. quod non. quod ut dicit Augustinus in enchiridion. quod malum non potest consumere bonum. Unde patet quod malum culpe comparat secus bonum nature. et veritas scripture cum zizaniam erroris. In diversis autem personis hoc apparet melius. ubi semen veritatis stat cum zizaniam corruptionis. Nam fides formata stat cum venialibus malis. et informis cum mortalibus. et sic patet solutio huius dubii. et tantum de isto sermone.

Dominica quarta. II. Sermo XXIX.

Simile est regnum

celorum homini qui seminavit bonum semen in agro suo. Cum autem tempe dormiret homines venit inimicus et supereminavit zizania. **M**atth. xiii. Sicut dicit magnus pater Augustinus in sermone. de annunciatione. Porro ut dicit omnipotens locus est in huius mundi et ordio. circa creata sunt illico pependit celum. statim sterit terra. mare defluit. Deinde factus est homo similis deo. qui roboratur corpe pinguis specie. spiritu adimplet. vestitur aspectu. constituit dominus et mundi possessor. Itaque secundum Bernardum super Cantica. sermone. xxxi. Collocat in paradiso voluptatis nihil molestie. nihil indigentie sentit. odoriferis stipat malis. fulcit floribus. decoratus gloria. et honore coronatus. et constitutus super opera manuum plasma toris. Cui fors erat et societas cum principibus angelorum et cum omni militia celestis exercitatus. Erat itaque ut dicit Ambrosius ad Sabinum. Primus homo recens dei operis. confabulator assiduus. contemplatione dignificus. innocentia stipatus. caritate afflatus. sapientia dotatus. prudentia fulcitus. iusticia vestitus. fortitudine vallatus. temperantia compositus. stabilitate firmatus. Hec ille. Ecce quate dignitatis fuit homo in sui prima creatioe. Qui vere fuit ut bonum et optimum semen in agro paradisi creatus et seminatus. Bernardus quoque ut ait Augustinus ubi super. Fulva est felicitas que non habeat inimicum. eo quod invidia ex opulencia orta est. ut dicit Salu-

stius libro. i. Princeps omnium malorum. que scriptura inimicum hominis appellat. dicitur de limo terre ad imaginem dei factus. et tantis donis ornatus. mox illis spoliatus eundem peremit. Sicque primus homo amissa temperantia intemperatus factus est. perditur caritate malus inuertus est. Nonnulla verba de penia dei. principis. Et breviter omnibus virtutibus a deo homini infusis. diabolus contra vicia velut zizania tritico inseruit. ut dicitur verba nostri thematis. In quibus verbis tria tangunt. Primo divine bonitatis clementia in eo quod seminavit bonum semen in agro suo. Secundo humane tepiditatis negligentia. Cum dormirent homines. Tertio diabolice iniquitatis et peruersitatis malicia. quod inimicus venit et supereminavit zizania tritico. et abijt.

Dixi primo

in verbis primis describitur divine bonitatis clementia. in eo quod seminavit bonum semen in agro suo. Et certe magna bonitas divine clementie apparuit in hoc quod nullis meritis exigentibus humanam prodidit naturam. ita bonam ut esset capax sime bonitatis et diuine fructuositatis. ut dicit Damascenus libro. ii. capitulo. ii. Et Augustinus libro. xi. de civitate dei. capitulo. xxi. et li. xi. capitulo. ix. Circa quod factum est quod deus in agro mundi huius seminavit triplex semen bonum scilicet nature. fortune et gratie. De primo quod seminavit semen bonum nature. De quo semine dicit Hieronymus in capitulo. Ego plantavi te vinea mea electa. omne semen verum. Potanter dicit de crea. Non est enim communis vinea sed electa. quod non ad communem usum sed ad electum opus est creata humana natura. Unde per excellentiam dei vinea electa. In cuius comparatione omnes alie creature sunt ut ortuli parvuli vineale parvule. eo quod humana natura immediate ordinata ad deum. cum omnia propter ipsam sint creata. Ipsa autem propter solam deum ut dicit Hugo de archa Noe. Que etiam dicitur omne semen verum propter naturale incorruptionem in qua condita est. Istud semen est quasi fundamentum omnium aliorum seminum. Nam tolle bonum nature. non est bonum fortune nec gratie. Dagne ergo estimatiois et ponderis deberet esse apud nos bona naturalia. sine quibus omnia alia bona non subsistunt. Sed dei que sunt ista naturalia bona aut cum utilitatis. Rursus. certe ista sunt